

COMEMORAREA EPISCOPULUI EMILIAN BIRDAȘ AL CARANSEBEȘULUI (II)

Preot prof. dr. Pavel Marcu

Abstract: The article herein shows a brief presentation of the life and activity of the Bishop Emilian Birdaș, one of the hierarchs of worthy memorial, belonging to the Bishopric of Caransebeș. Normally, while skimming through one of the many imposing works belonging to Bishop Emilian Birdaș, there is an utter feeling of an honest dialogue that does not attempt, except out of politeness, to hide the wrinkles of time. Thus, one may feel under the hegemony of sensing the person next to one. That is why creating such a work is a difficult and challenging task.

The study herein is just a short summary of the most important moments in the past of the Bishop Emilian Birdaș.

Keywords: activity, history, bishopric, cultural.

Solemnitatea recunoașterii alegerii noului Episcop ortodox român de Alba Iulia¹

În ziua de 20 ianuarie 1976, la Departamentul Cultelor, s-a desfășurat cu ceremonialul de rigoare solemnitatea recunoașterii alegerii noului Episcop ortodox român de Alba Iulia (alegere cercetată canonic și aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședință plenară).

În cadrul acesteia, Domnul Gheorghe Nenciu, Conducătorul Departamentului Cultelor, a înmânat noului Episcop ortodox român de Alba Iulia, Emilian Birdaș, Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România (nr. 289 din 29.XII.1975), prin care Preasfinția Sa este recunoscut Episcop al Eparhiei Alba Iulia².

La solemnitatea de la Departamentul Cultelor au participat ca invitați : Patriarhul Justinian, înalții ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, șefi de culte, cârmuitori de așezăminte bisericesti, precum și directori din Departamentul Cultelor.

¹ *Ibidem*, p. 38.

² *Ibidem* .

Instalarea Episcopului Emilian Birdaș ca întâiul Episcop al refăcutei Episcopii ortodoxe române a Alba Iuliei³

Ultimul act al procedurilor legale împreunate cu instalarea în funcțiune a refăcutei Episcopii ortodoxe române de Alba Iulia s-a desfășurat Duminică, 25 ianuarie 1976, când a avut loc înscăunarea întâiului arhipăstor al acelei eparhii.

Cu acel plilej, incinta așezământului de la Catedrala Reîntregirii a îmbrăcat veșmânt sărbătoresc de zile mari. O înălțătoare atmosferă de așteptare și de pregătiri, pentru un praznic deosebit, se instalase peste tot. În preseara praznicului, la Catedrala Reîntregirii Bisericești, ca și la bisericile parohiale din oraș, s-a săvârșit, după pravilă, Sfânta slujbă a Vecerniei.

În dimineața zilei de Duminică, 25 ianuarie 1976, la ora îndătinată, un sobor de preoți și diaconi a săvârșit Sfânta slujbă a Utreniei în Catedrala Reîntregirii Bisericești. Între timp, la ora 9, au sosit rând pe rând la Catedrala Reîntregirii Bisericești înalții ierarhi ortodocși români și invitații de onoare. Înalții ierarhi care aveau să facă parte din soborul slujitorilor la Sfânta Liturghie arhierescă au fost conduși în sala de recepție a așezământului, spre a îmbrăca odăjdiile arhieresti. Ceilalți ierarhi ortodocși au așteptat și întâmpinat la cancelarie pe șefii de culte, în vreme ce alți invitați erau dirijați în mod prevenitor, cu cuvenita considerație, spre sfântul locaș⁴.

În partea de miază-noapte a naosului, ca o grădină înflorită, un grup complet al celor circa patruzeci de credincioși și credincioase din Rohia (satul natal al Preasfințitului Emilian Birdaș), atrăgeau privirile tuturor cu ținuta lor cuviincioasă și cu splendidele lor costume naționale.

Curând după ora 9, o parte din soborul slujitorilor au părăsit sfântul altar, îndreptându-se spre ieșire prin culoarul viu al credincioșilor, spre a se îndrepta către sala de recepție, întru întâmpinarea. Între timp, ceilalți ierarhi ortodocși români și șefii de culte s-au îndreptat spre locurile indicate de protocolul solemnităților.

În dangătul prelung și pătrunzător al clopotelor, la ora 9³⁰, întregul sobor liturghisitor coboară din sala de recepție, îndreptându-se spre catedrală. Sfânta Liturghie arhierescă s-a desfășurat apoi, lin și solemn, potrivit ritualului.

Liturghia arhierescă a luat sfârșit în jurul orei 11³⁰. Între timp, corul cântă, „Sfinte Dumnezeule ...” în vreme ce înalții ierarhi liturghisitori și soborul ies pe solee, în fața sfântului altar. Sunt clipe impresionante. Începe desfășurarea procedurii propriu-zise a înscăunării întâiului episcop al refăcutei eparhii ortodoxe române de Alba Iulia. În cele ce au urmat, a luat cuvântul Înaltpreasfințitul Nicolae Mitropolit al Ardealului, arătând însemnătatea praznicului și făcând

³ *Ibidem*, p. 46.

⁴ *Ibidem*, p. 47.

cuvénita caracterizare a vieții ostenelilor de până atunci ale întâiului episcop ortodox-român al Alba Iuliei contemporane⁵.

După aceea, pr. prof. univ. dr., Isidor Todoran se înfățișează Mitropolitului Nicolae al Ardealului, spunând: „*Prezint Înaltpreasfinției Voastre , cărja de păstorire a Episcopiei ortodoxe române de Alba Iulia*”. Adresându-se întâiului episcop al refăcutei Eparhii ortodoxe române de Alba Iulia, ierarhului Emilian Birdaș, Mitropolitul Nicolae rostește: „*Primește toiagul acesta, ca să păstorești turma lui Hristos cea încredințată ție, și celor ascultători să le fie prin Tine, toiag de reazim și întărire, iar pentru cei neascultători și nestatornici să-l întrebuițezi pre el ca toiag de trezire, toiag de cercetare*”. Sub bolțile înalte ale catedralei răsună prelung glasul baritonal al arhidiaconului (Iosif Bolog): „*Toiagul puterii, toiagul cârmuirii va trimite Ție Domnul în Sion*”⁶.

Mitropolitul Nicolae rostește apoi, cu glas înalt, de două ori: „Vrednic este...!”; iar corul reia, melodic, această încredințare. Doi diaconi, cădind, se înreaptă spre jețul arhieresc, deschizând drum Mitropolitului, care conducând de braț pe Episcopul Emilian, îl așează în scaunul vlădicesc, rostind pentru a treia oară: „Vrednic este...!”. Corul dă replica: „Vrednic este...!”.

Era vremea amiezii, ora 12, când întâiul Episcop al refăcutei Eparhii ortodoxe române de Alba Iulia, Emilian Birdaș, cu dichero-tricherele, binecuvânta mulțimea credincioșilor și invitaților prezenți la solemnitate, în timp ce corul intona imnul arhieresc.

Ceremonialul propriu-zis al instalării era astfel încheiat. Au urmat celelalte cuvântări oficiale. Din ușile împărătești ale sfântului altar s-a vorbit apoi cald și întemeiat despre însemnătatea evenimentului, despre misiunea ortodoxă a refăcutei Eparhii a Alba Iuliei, despre sarcinile bisericești și cetățenești ce revin arhipăstorului ei, despre înfrățirea și conlucrarea dintre culte și dintre naționalitățile conlocuitoare, despre apărarea și întărirea păcii, condiție fundamentală a propășirii generale.

În cele ce au urmat, a răspuns tuturor Episcopul Emilian al Alba Iuliei, mulțumind călduros pentru încrederea arătată de forurile bisericești și de Stat. El s-a declarat, vădit mișcat, că și-a propus să aducă la îndeplinire după cea mai bună știință și conștiință programul arhipăstoresc ce-i revine ca păstor de eparhie.

Așadar, începutul anului 1976, ziua de 25 ianuarie, încrustează pentru Biserica Ortodoxă Română și în mod special pentru Biserica Transilvăneană, evenimentul înscăunării Episcopului Emilian.

Un vast orizont se deschidea acum înaintea episcopului, cu explicabile și inerente greutate de reluare, pe un plan nou, în armonie cu imperativele vremii,

⁵ *Ibidem*, p. 49.

⁶ *Ibidem*, p. 54.

a unei largi și semnificative tradiții, dar așa cum mărturisește în prima pastorală, își va îndeplini, cu ardoare, până la capăt misiunea sa. „În calitatea noastră de Episcop nou înscăunat al acestei istorice Episcopii, gândul nostru nu este altul decât continuarea frumoaselor tradiții de slujire a Bisericii și a neamului nostru care a constituit în trecut un titlu de glorie pentru istorica Mitropolie de Alba Iulia, dar, de data aceasta, într-o țară liberă și independentă, într-o țară suverană, angajată cu forțele ei în făurirea unei vieți mai bune și fericite pentru toți fiii Patriei, indiferent de religie sau naționalitate.”⁷

Ca episcop, în plin comunism ateu, s-a ocupat de organizarea noii Eparhii, de restaurarea unor monumente istorice, de ridicarea a numeroase biserici și pictarea lor. În timp ce în alte eparhii se demolau bisericile, el s-a opus cu vehemență distrugerii acestora.

În intervalul de 31 ianuarie - 15 noiembrie 1976, Ierarhul Emilian a hirotonit o seamă de preoți, a sfințit un număr de biserici și a pus câteva pietre de temelie la unele locașuri de cult și case parohiale.

Sfințiri de biserici

1. La 2 mai 1976, biserica din parohia Vătava, Protopopiatul Reghin;
2. La 23 mai 1976, biserica din parohia Tău, Protopopiatul Alba Iulia;
3. La 30 mai 1976, biserica din parohia Bozed, Protopopiatul Târgul Mureș;
4. La 20 iunie 1976, biserica din Ibăneștii de Pădure, Protopopiatul Reghin;
5. La 22 august 1976, biserica din Abrud – Sat, Protopopiatul Câmpeni;
6. La 29 august 1976, a binecuvântat biserica a II-a din Totoi, Protopopiatul Alba Iulia;
7. Tot în 29 august 1976, s-a sfințit biserica I din Totoi, Protopopiatul Alba Iulia;
8. La 5 septembrie 1976, s-a sfințit biserica din Țelna, Protopopiatul Alba Iulia;
9. La 8 septembrie 1976, biserica din Câmpeni-Vale, Protopopiatul Câmpeni;
10. La 12 septembrie 1976, a binecuvântat biserica din Blaj III, Protopopiatul Aiud;
11. La 19 septembrie 1976, biserica din Fărăgău, Protopopiatul Reghin;
12. La 26 septembrie 1976, biserica din Boziaș- Botorca, Protopopiatul Sighișoara;
13. La 3 octombrie 1976, a binecuvântat biserica din Trâmpoiele, Protopopiatul Alba-Iulia;
14. La 10 octombrie 1976, a binecuvântat biserica din Roșia de Secaș, Protopopiatul Alba Iulia;

⁷ Pr. Toma Păunescu –Prof. Ion Berciu , *35 ani întru slujba Bisericii, în Îndrumări pastorale I*, Alba Iulia, 1977, p.100.

15. La 17 octombrie 1976, a binecuvântat biserica din Crăiești, Protopopiatul Sighișoara;

16. La 7 noiembrie 1976, a binecuvântat biserica din Cugir II, Protopopiatul Alba Iulia.”⁸

Punere de pietre de temelie pentru construcții de biserici și case parohiale

La 26 aprilie 1976, s-a pus piatra de temelie pentru biserica din parohia Toaca, Protopopiatul Reghin.

La 29 mai 1976, s-a pus piatra de temelie pentru biserica de lemn, monument istoric, din parohia Culpui.

La 18 iulie 1976, s-a pus piatra de temelie pentru casa parohială de la biserica din centrul Topliței, Protopopiatul Miercurea Ciuc.

În ziua de 18 septembrie 1976, s-a pus piatra de temelie a bisericii din parohia Tăureni, Protopopiatul Luduș.”⁹

Totodată cu reînființarea Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, în anul 1976 biblioteca Catedralei s-a transformat în Biblioteca Centrului Eparhial. La inițiativa noului ei episcop, colecțiile bibliotecii au sporit prin achiziționarea a numeroase fonduri de cărți cu profil teologic, istoric, beletristic, filozofic, de artă, etc. Astfel, biblioteca a primit un spațiu nou în pavilionul nord-estic al Centrului Eparhial.

Pentru a asigura o viață religioasă normală în Eparhia de Alba Iulia, Episcopul Emilian a hirotonit peste 300 de preoți, pentru județele Alba, Mureș și Harghita; iar prin vrednicia preoților și credincioșilor a început ridicarea de la temelie a 72 de biserici, de asemenea, a reparat sute de biserici, a pictat 150 de biserici, a ridicat 80 de case parohiale pentru preoți, iar pentru revigorarea vieții religioase din eparhie, a reluat tradiția hramurilor bisericesti și mănăstirești, la Schitul Afteia-Cugir, pe care l-a redeschis, ca și pe cel din Poșaga – Apuseni, la Mănăstirile Toplița-Harghita și Râmteș- Teiuș, la Sântmartinul de Câmpie, la Lupșa în Apuseni, unde mii și zeci de mii de credincioși au gustat din plin bucuria retrăirii celei mai autentice tradiții creștine.¹⁰

Tabel cu Bisericile reconstruite și nou construite în Episcopia de Alba Iulia, Reînființată în anul 1976, în timpul păstoririi Episcopului Emilian prin vrednicia preoților și jertfelnicia credincioșilor între anii 1976-1990

⁸ Pr. Petru Pleșa, *Hirotoniri, sfințiri de biserici și așezări de pietre fundamentale*, în *Îndrumări pastorale I*, Alba Iulia, 1977, p. 299.

⁹ *Ibidem*, p. 300.

¹⁰ P.S. Emilian Birdaș, *O slujire pilduitoare pentru Biserică și Patrie*, Arad, 1994, p. 7.

Protopopiatul Alba-Iulia

Almașul de M.(Cărmidă – în continuare „C”) - Pr. Pascu Trif-1976
 Cut (C)- Pr. Ioan Galață-1978
 Vingard (C)-Pr. Aurel Pavel -1980
 Oașa (Lemn- în continuare „L”) –Pr. Petru Faur -1981
 Craiova (C)-Pr. Constantin Drăgan-1985
 Drâmbar (C) –Pr. Gheorghe Constantin -1988
 Petrești (C) –Pr. Alexandru Coman -1988
 Alba Iulia –Centrul Eparhial -1989 (Biserica din stejar)
 Biserici monumente istorice
 Acmaru (L) –Centru Eparhial -1988
 Biserici de cimitir
 Alba-Iulia- Centrul Eparhial (C) –Pr. D. Gheaja -1989
 Cugir (C) –Pr. Gheorghe Donu -1984

Protopopiatul Aiud

Asînip (C) –Protos. Tit Moldovan -1976
 Găbud (C)- Pr. Ioan Câmpeanu -1976
 Crăciunelul de sus (C) –Pr. Z. Borza-1977
 Bălcaciu (C) –Pr. D.Ancuța -1978
 Mirăslău (C)-Pr. F. Bârgaz -1981
 Râmeț (C) –Stareță Ierusalima G.-1981
 Pețelca (C) –Pr. V. Ioaniciu -1981
 Șilea (L)- Pr. I.Oltean -1982
 Cetatea de B. (C)- Pr. I. Făcaș-1985
 Biserici monumente istorice
 Blaj –Veza (C)-Pr. M. Aslău -1981
 Cisteiul de MS. (L) –Pr. Ernest Amos -1981
 Spălnaca (L) –Pr. Cornel Marcu- 1988
 Biserici de cimitir
 Sâncel (C)- Pr. Augustin Crișan -1976
 Turdași (C)- Protos. Tit. Moldovan, Pr. V. Mărginean -1984
 Aiud I (C)- Pr. Ioan Tocănel- 1985

Protopopiatul Câmpeni

Gârda (C) –Pr. Dragomir Petelu -1989
 Cioara (C) –Pr. Cornel Stan -1989

Protopopiatul Târgu Mureș

Uileș (C) –Pr. Petru Miron -1976
 Sângerul de P. (C) –Pr. Alexandru Munteanu -1976

Cerghizel (C) - Pr. I. Tuteceanu -1977

Nazna (C) -Pr. C.Moldovan-1987

Biserici monumente istorice

Bozed (L) -Pr. Teodor Crișan -1976

Troița (L) -Pr. Ștefan Munteanu -1976

Sânmartin (L) -Pr. Dumitru Damian -1976

Culpiu (L) -Pr. Teodor Crișan -1976

Văleni-Oaia (L) -Prot. A. Sămărghițan -1979

Hărțau (L) -Prot. A.Sămărghițan-1980

Sănișor (L)- Pr. Prot .A. Sămărghițan -1982

Sântandrei (L) -Prot. A. Sămărghițan -1983

Biserici de cimitir

Sângiorgiu de MS. (C) -Pr. I. Hoța-1985

Recea -V. (C) - Pr. I.Lazăr -1985

Protopopiatul Luduș

Oarba de MS. (C) -Pr. Gheorghe Belean -1976

Valea Largă (C) -Pr. I. Țabra -1976

Tăureni (C) -Pr. Ilie Tinca-1977

Vișinul (C) - Pr. Gheorghe Petruța-1984

Biserici monumente istorice

Iclânzul (L) -Pr. Nicolae Lupu-1976

Cuci (L) -Pr. Ioan Pop -1977

Protopopiatul Reghin

Băița (C) - Pr. Vasile Velcherean-1976

Toaca (C) - Pr. Vasile Pereteatcu -1976

Logig (C) -Pr. Dumitru Gherman-1976

Filpișul (C) - Consiliul parohial Pr. Teodor Roșca -1976

Vălenii de MS. (C) - Pr. Gheorghe Giurgiu -1978

Sânmihaiul de P. (C) -Pr. Vasile Suceava -1984

Iuernuțeni (C) -Pr. Vasile Chiorean -1984

Bistra (C) -Pr. Ioasaf Macoci-1988

Biserici monumente istorice

57. Nădașa (L) -Pr. Lucian Suciuciu -1976

58. Chicherul de Jos (L) -Pr. Traian Beldean -1983

Biserici de cimitir

59. Reghin I (C) -Pr. Nicolae Dinică -1979

Protopopiatul Sighișoara

60. Țopa (C) -Pr. Dumitru Ionescu, Pr. Petru Bleahu-1977

61. Bohnea (C) -Pr. Traian Lazăr, Pr. Mircea Giurgea -1978
62. Deleni (C) -Pr. Marin Bodea -1978
63. Idiciu (C) -Consiliul Parohial -1978 (se află în lucru)
64. Albești (C) -Pr. A. Aroneasa -1981
65. Mica (C) -Pr. Traian Dur -1987

Biserici monumente istorice

66. Subpădure (L)-Pr. Mihai Vofaldi -1976
67. Bernodea (L) -Pr. Mihai Lucaci -1988

Protopopiatul Miercurea Ciuc

68. Bălanu (C)- Arhim. S. Măciucă -1977
69. Ciceu (C)- Pr. Dumitru Melușcă -1983
70. Toplița (C)-Arhim. Mihail Goia -1983

Biserici monumente istorice

71. Bodogaia (L)-Pr. D. Gherman -1989

Biserici de cimitir

72. Toplița II (C)- Pr. Gavril Filip -1983”¹¹

În anii dictaturii, timp de 14 ani, Episcopul Emilian s-a opus cu hotărâre dărâării Bisericii din Miercurea-Ciuc de către autoritățile comuniste, cum s-a arătat în ziare în vremea aceea. Astfel, s-a dovedit a fi un adevărat român cu multă dragoste și demnitate față de Biserică și țară.

La Mănăstirea Râmeț, străveche vatră de spiritualitate românească transilvăneană în a cărei biserică unică prin arhitectura sa , întâlnim inscripția de pe cel de-al doilea strat de pictură, atestare a primei organizări bisericești din Transilvania de rang arhiepiscopal, precum și numele Arhiepiscopului Ghelasie la anul 1377, vrednicul Ierarh Emilian Birdaș a reușit să facă ample lucrări de restaurare și conservare, ridicând locașul sfânt la înălțimea de 2,08 metri pentru a fi ferit de influența apelor de suprafață și a drena izvorul de mare debit din altar. Totodată a ridicat o nouă biserică, adevărată **Catedrală a Munților Apuseni**, zidită în stilurile arhitectonice specifice locașurilor de cult din cele trei mari provincii românești. Preasfințitul Episcop a spus cu acel prilej: „*Cele două biserici de la Râmeț vor grăi peste ani și veacuri despre credința poporului român născut creștin, despre iubirea de neam și glie strămoșească a fiilor lor, de unitatea tuturor în duhul dragostei creștine*”.¹² Zidirea bisericii a durat până în anul 1986. De asemenea, a renovat și construit, cu tot așa o vrednicie, Mănăstirea „Sf. Ilie” din Toplița, județul Harghita.

Mergând din sat în sat, în contact direct cu oamenii din Eparhia Alba Iulia, Episcopul Emilian Birdaș a reușit să facă din credincioșii și preoții merituoși

¹¹ *Ibidem*, p. 9.

¹² *Ibidem*, p. 7.

din eparhia sa, ctitori de sfinte locașuri și profunzi trăitori ai credinței creștine, așa încât după Revoluția din 1989, Episcopul Emilian a fost în măsură să declare pe credincioșii și preoții din Episcopia de Alba Iulia „eroi ai activității pastoral-misionare, în regimul totalitar”¹³.

Dar pe lângă activitatea pastoral-misionară, care a cunoscut o amploare deosebită în Biserica Ortodoxă Română, în Episcopia de Alba Iulia, chiar în anii grei ai dictaturii, Episcopul Emilian a căutat să restituie noului așezământ o parte din prodigioasa activitate cărturească, editorială, a Mitropoliei Bălgradului, prin tipărirea de cărți de suflet ziditoare, prin numeroase ediții de Cărți de rugăciuni, ale Îndreptarului Ortodox, Îndrumătorul Pastoral, prin contribuția distinșilor colaboratori, ajuns la 14 volume.

Așadar activitatea literară a ilustrului Episcop s-a desfășurat, cu predilecție, pe două științe: teologia și istoria. Amintim, din lucrările sale, de : *Satul Rohia și mănăstirea Sfânta Ana* - articol apărut în „Îndrumătorul bisericesc de la Cluj”, 1980, p. 169-201; *Mănăstirea Râmeț, vatră de spiritualitate ortodoxă* - articol apărut în „Îndrumătorul pastoral”, Alba Iulia, anul V, 1981, p. 116-136; *Pagini din istoria scaunului vlădicesc ortodox român din Alba Iulia*-articol apărut în „Îndrumătorul pastoral”, Alba Iulia, anul VI, 1982, p. 180-236. De precizat, și faptul, că pe lângă aceste studii, a publicat și diferite predici și articole în „Mitropolia Ardealului” și „Îndrumătorul pastoral de la Alba Iulia”. De altfel începând cu anul 1977, Ierarhul, a editat *Îndreptarul ortodox, Carte de rugăciuni* volumul *Biserici de lemn și monumente istorice din Episcopia Alba Iuliei* (1987).¹⁴

Totuși cele mai importante lucrări, ale sale, rămân reeditarea *Noului Testament de la Alba Iulia din 1648* (1988), monumentală operă a Mitropolitului Simion Ștefan, și *Bucoavnei de la Alba Iulia din 1699* (1989).

Vorbind despre valoarea *Noului Testament de la Alba Iulia din 1648*, Ierarhul subliniază că „este un fapt fără precedent nu numai istoria...întregii țări”, ci “chiar și pentru celelalte popoare din sud-estul Europei”.¹⁵ Continuând ideea aceasta se indică: „traducerea *Noului Testament de la 1648* este o piatră de hotar în literatura românească, el constituie o operă monumentală de referință pentru traducerile ulterioare ale Sfintei Scripturi”¹⁶. Ca în final să solicite cititorului o recunoaștere asupra importanței *Noului Testament de la 1648* și să observe importanța reeditării lui. „Căci așa precum odinioară Mitropolitul Simion Ștefan împlinea...o datorie de a da limbii române o operă

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Preot prof. dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Universul enciclopedic, București, 1996, p.49.

¹⁵ P.S. Emilian Biradaș, *Cuvânt înainte, N.T.*, Alba Iulia, 1988, p. 16.

¹⁶ *Ibidem*, p. 23.

de o asemenea valoare...și noi, prin această modestă osteneală”, nădăjduim „să contribuim la edificarea culturii românești...”¹⁷.

Bucoavna de la Alba Iulia din 1699 este un volum care aparține unui „șir întreg de cărți de zidire sufletească”¹⁸. Importanța ei este subliniată, încă, de pe copertă, unde se indică faptul că această lucrare are menirea să deprindă pe copii cu învățătura de carte. Reeditatul volum conține și diferite studii critice: cu privire la contextul în care această carte este tipărită prima oară, un studiu lingvistic și un studiu filologic.

Această lucrare apare în 1989, sub oblăduirea Ierarhului Emilian, și „face să se deschidă, analizei științifice și cunoașterii, largi spații cultural-istorice”¹⁹.

Făcând un succint bilanț al realizărilor neobositului Ierarh putem spune că întreaga sa viață poartă amprenta exemplificării slujirii Bisericii și poporul român din vatra transilvăneană. Iar călătorului care va trece prin cele trei județe ale Episcopiei:Alba, Mureș și Harghita, dacă nimicnicia oamenilor va tăcea, îi vor vorbi atunci sutele de lespezi de altar, pietrele de temelie a atâtor biserici, reparate sau pictate sub păstorirea și îndrumarea Preasfinției Sale, de către vrednici preoți și credincioși.

II.4. EPISCOP-VICAR LA ARAD

Cel mai nefericit moment al vieții sale s-a petrecut în 18 ianuarie 1990, atunci când, după o muncă de 27 de ani, a fost silit să demisioneze din scaunul episcopal de la Alba Iulia, în urma unor acuze cât se poate de neortodoxe. Momentul uzurpării, fără precedent în istoria recentă a Bisericii Ortodoxe Române, reprezintă o gravă încălcare a dreptului canonic și o nedreptate care i-a provocat Episcopului Emilian un atac cerebral, care i-a apropiat sfârșitul. Cazul a fost mușamalizat, iar după acest moment de cumpănă, Episcopul Emilian , în data de 4 aprilie 1990, este reintregat în Sinod, în calitate de arhieru-vicar al Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmajului, cu titlul **Arădeanul**.

În locul Ierarhului Emilian, la Alba Iulia, ajunge episcop-vicar Andrei Andreicuț, în data de 25 februarie 1990. Însă, înainte de a ajunge vicar administrativ, în toamna anului 1985 fusese transferat, la cererea Episcopului Emilian Birdaș, la Parohia ortodoxă română Maieri I din Alba Iulia. Astăzi, Andrei Andreicuț, este noul Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului.

¹⁷ *Ibidem*, p. 29.

¹⁸ P.S. Emilian Birdaș, *Cuvânt înainte, Bucuavna de la Alba Iulia din 1699*, Episcopia Ortodoxă Română de Alba Iulia, 1989, p. 5.

¹⁹ *Ibidem*, p. 21.

Tunderi în monahism și rasoforii la Mănăstirea "Izvorul Miron" Românești, județul Timiș

Cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu al Banatului, în ziua de Duminică 7 octombrie 1990, la Mănăstirea Izvorul Miron Românești a descins Episcopul Emilian Birdaș de la Episcopia Aradului. S-a oficiat Sfânta Liturghie arhierescă din apropierea bisericii mănăstirii, în cadrul căreia rasoforul Ion Pană a depus voturile monahale, fiind tuns în monahism, devenind monahul Justin Pană.

Sfânta Liturghie și serviciul îndătinat de tundere în monahism s-a oficiat de un sobor de ieromonahi și preoți format din: P.Cuv. Părinte Stareț Protos. Olivian Bindiu, P. Cuv. Părinte Ierom. Modest Zambrea de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, Jud. Arad, P. C. Părintele Iulian Cosma de la Parohia Românești și P. C. Diacon Gheorghe Contraș de la Episcopia Aradului, avându-i în frunte pe Arhiepiscopul Emilian Birdaș.

După otpustul Sfintei Liturghii a fost săvârșită de către P. Cuv. Protos Olivian Bindiu, starețul mănăstirii, asistat de Episcopul Emilian, rânduiala trecerii în rândul rasoforilor a fraților Viorel Boldea și Radu Marius Bîrlădeanu, devenind rasoforii: Emilian Boldea și Emilian Bîrlădeanu.

La sfârșit ierarhul a adresat un înălțător cuvânt de învățătură, scoțând în evidență rolul monahismului de-a lungul vremii în viața Bisericii și a societății. A îndemnat pe cei «tunși în monahism» să dea dovadă de smerenie și ascultare față de mai-marele lor și să respecte întru totul rânduielele vieții monahale. S-a săvârșit apoi un parastas pentru eroii martiri căzuți în revoluția din decembrie 1989 la Timișoara și în toată țara.

*După parastas, P. Cuv. Părinte stareț Protos Olivian Bindiu a mulțumit Episcopul Emilian, pentru că a binevoit să răspundă invitației făcute de a veni în mijlocul credincioșilor și al obștii Mănăstirii Românești ....*²⁰

Mărturisirea Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului, într-o conferință religioasă, din cadrul unui simpozion internațional intitulat ***Taină și mărturisire***, că fusese hirotesit, în anul 1992, întru ierodiacon de către Episcopul Emilian, la vârsta de 22 ani, la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, Jud. Arad. De asemenea, susținea că Ierarhul Emilian era o persoană caldă și blândă și nu cum mărturiseau alții, aspră sau dură.

Prin reeditarea critică a ***Bucoavnei***, primul Abecedar românesc cu conținut creștin, ieșit de sub teascurile tiparniței Mitropoliei Bălgradului, la 1699, precum și a monumentalei opere a Mitropolitului Simion Ștefan, ***Noul Testament de la Bălgrad-1648*** în ediție critică 1988, cu ample studii introductive, i s-a acordat premiul ***Bogdan Petriceicu-Hașdeu*** de către Academia Română în

²⁰ Monahul Justin Pană, *Viața monahală*, Mănăstirea „Izvorul Miron”, anul I, Nr. 3, Noiembrie, 1990.

1992, iar după aceea pentru toată activitatea culturală, în același an a fost ales Membru de Onoare al Înalțului For de Cultură- Academia Română. De asemenea, s-a spus despre el că a fost „*cel mai bun, cel mai curajos dintre ierarhii români*”²¹.

Episcopia Aradului, de-a lungul istoriei sale, a avut doi arhierei-vicari: Gherasim Hunedoreanul (1975-1985) și Emilian Birdaș cu titlul *Arădeanul* (1990-1994). Așadar, între anii 1990-1994, Ierarhul Emilian Birdaș, a luptat pentru Biserică și din funcția de episcop-vicar în Eparhia Aradului.

II.5. EPISCOP LA CARANSEBEȘ

În ziua de 13 iulie 1994, în urma convocării Patriarhul Teoctist, s-a întrunit ședința Colegiului Electoral Bisericesc, în componența căruia intrau și membrii Adunării eparhiale a Episcopiei Caransebeșului, în vederea alegerii primului ierarh al reactivatei eparhii a Caransebeșului. La deschiderea lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc, Patriarhul Teoctist, a rostit o cuvântare în care s-a referit și la celelalte două alegeri de chiriarhi, pentru Episcopia Covasnei și Harghitei și pentru Episcopia Dunării de Jos, iar apoi a dat glas bucuriei pentru reînființarea istoriceii eparhii a Caransebeșului. Lucrările Colegiului Electoral Bisericesc, pentru alegerea chiriarhului Episcopiei Caransebeșului, au fost conduse potrivit regulamentului, de către Nicolae Mitropolitul Banatului²².

După îndeplinirea prevederilor regulamentare și după exprimarea votului, la despuierea scrutinului, s-a constatat că cele mai multe voturi le-a întrunit Episcopul Emilian Birdaș, episcop-vicar al Episcopiei Ardealului. Drept urmare, Mitropolitul Nicolae a declarat ca prim episcop al reactivatei Episcopii a Caransebeșului pe Ierarhul Emilian Birdaș, și i-a adresat apoi felicitările de rigoare în numele său personal, al membrilor Sfântului Sinod și al membrilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru această alegere.

A luat apoi cuvântul noul ales, care a mulțumit călduros Patriarhului Teoctist, Mitropolitului Nicolae al Banatului, membrilor Adunării Eparhiale a Episcopiei Caransebeșului, tuturor membrilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru rezultatul votului, pentru încrederea acordată. În continuare, a susținut că va da asigurări că nu-și va precupeți eforturile și își va folosi întreaga putere de lucru pentru îndeplinirea îndatoririlor ce-i revin în noua misiune la care a fost chemat de conducerea superioară a Bisericii²³.

Între altele, a mai spus:

²¹ P.S. Emilian Birdaș, *O slujire pilduitoare pentru Biserică și Patrie*, Arad, 1994, p. 8.

²² Redacția, *Alegerea și instalarea P.S. Emilian Birdaș ca episcop al Episcopiei Caransebeșului*, în *B.O.R.*, Nr. 7-12, București, 1994, p. 269.

²³ *Ibidem*.

„În 1975, într-un moment ca cel de azi, am fost chemat de vrednicul Patriarh al României, Justinian, pentru a cărui oihnă mă rog. Preafericirea Sa, de pioasă amintire, m-a chemat atunci ca să reînnod, ca și astăzi, firul istoric al Episcopiei de Alba Iulia, după mai bine de 200 de ani. Socotesc că cea mai importantă alegere făcută în cursul acestor zile este pentru Episcopia de Harghita, pe care am păstrit-o câțiva ani, cu câteva rezultate care se pot vedea și care vor fi pomenite, nădăjduiesc, și la Judecata din urmă. Gândul meu se îndreaptă acum și către preoții și credincioșii din Episcopia de Alba Iulia, cu care am lucrat 17 ani, vreme în care, vreau să cred, și poate vor aprecia și alții, că s-au făcut câteva lucrări pentru premărirea lui Dumnezeu și pentru unitatea românească”²⁴.

În ședința de lucru din 13-14 iulie 1994, Sfântul Sinod a făcut cercetarea canonică a alegerii Episcopului Emilian și a validat alegerea sa în demnitatea de episcop al Episcopiei Caransebeșului, dispunând să se facă demersurile necesare în vederea emiterii decretului de recunoaștere din partea autorității superioare de stat.

Trebuie, însă menționat și faptul că Episcopia Românească a Caransebeșului s-a înființat efectiv în anul 1865, după restabilirea Mitropoliei Ardealului, în vremea marelui Mitropolit Andrei Șaguna. Primul episcop al Episcopiei Caransebeșului fiind Ioan Popasu, personalitate de mare prestigiu, care a dat dovadă de un deosebit spirit organizator. Durata de funcționare a Episcopiei Caransebeșului a fost până în anul 1948, când a apărut noua Lege a Cultelor, care consemna desființarea mai multor episcopii din structura organizatorică a Bisericii Ortodoxe Române. Odată cu trecerea timpului, schimbările care au avut loc în țara noastră, după decembrie 1989, au creat climatul propice pentru ca și Biserica Ortodoxă Română să-și readapteze organizarea administrativă, potrivit cu nevoile ei pastorale și misionare. În acest context s-a pus și problema reactivării Episcopiei Caransebeșului. Astfel, Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, în ședința din 12 decembrie 1993, a hotărât reactivarea Episcopiei Caransebeșului, ca sufragană a Mitropoliei Banatului.

Propunerea Adunării Eparhiale a fost înaintată Sfântului Sinod, care și-a însușit această propunere și a înaintat-o Adunării Naționale Bisericești, spre rezolvare, potrivit normelor legale în vigoare, prevăzute în Statutul Bisericii Ortodoxe Române și în Regulamentul organelor centrale. Astfel că, Adunarea Națională Bisericească în ședința din 11 ianuarie 1994 a aprobat reactivarea Episcopiei Caransebeșului, cu reședința în orașul Caransebeș, ca sufragană a Mitropoliei Banatului, având în componența sa parohiile și mănăstirile din județul Caraș-Severin.

²⁴ *Ibidem*, p. 270.

Instalarea Episcopului Emilian Birdaș ca ierarh al Caransebeșului ²⁵

În ziua de, Duminică, 14 august 1994 au avut loc, la Caransebeș festivitățile ocazionale de instalare a Episcopului Emilian în demnitatea de ierarh al Caransebeșului.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de un numeros sobor de ierarhi, preoți și diaconi în frunte cu Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului. Au fost de față, de asemenea, Domnul Secretar de Stat pentru Culte, Profesorul Gheorghe Vlăduțescu, reprezentanți ai autorităților de stat centrale și locale, reprezentanții Cultelor și un mare număr de credincioși. La sfârșitul Sfintei Liturghii s-a dat citire Gramatei Mitropolitane de instalare a Ierarhului Emilian, ca episcop al Caransebeșului. Apoi a fost citit Drecretul Prezidențial de recunoaștere a Episcopului Emilian al Caransebeșului, după care Mitropolitul Nicolae al Banatului a înmânat Episcopului Emilian cârja și însemnele chiriarhale ²⁶.

A fost citită apoi telegrama trimisă de Patriarhul Teoctist, cu prilejul instalării Episcopului Emilian al Caransebeșului.

Solemna festivitate din Catedrala Episcopală din Caransebeș s-a încheiat într-o atmosferă de bogată înălțare duhovnicească, întreaga asistență intonând imnul „Pe stăpânul nostru...Doamne, îl păzește!”.

Mulțumită grijii sale, în Episcopia Caransebeșului s-au pus temeliiile unor noi parohii cărășene (Caransebeș, Reșița, Poiana Mărului, Rusca, Teregova) și s-a făcut proiectul noii Catedrale Episcopale a Caransebeșului. Însă, nu a apucat să vadă nici măcar temelia bisericii, căci în ziua de 5 aprilie 1996, merituosul Ierarh Emilian, a trecut la cele veșnice.

De asemenea, au revăzut lumina tiparului *Foaia Diecezană* și două ediții din *Calendarul Românilui* (1995-1996). Activitatea literară a ilustrului episcop nu s-a încheiat, ci a continuat prin editarea a două lucrări cu conținut teologic și istoric, și anume: ***Satul și mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului*** -apărută la București, 1994, și volumul ***Din adâncuri de vreme*** -Caransebeș, 1995.

Toate acestea fac dovada unui profund respect față de ortodoxie și față de credincioși. După cum însuși afirma: „...am găsit potrivit să zăbovim în vecinătatea celor mai importante vetre de românitare ... să glosăm biografia oamenilor care le-au dat viață”²⁷.

²⁵ *Ibidem* .

²⁶ *Ibidem* .

²⁷ P.S. Emilian Birdaș, *Predoslovie, Din adâncuri de vreme*, Caransebeș, 1995, p. 5.

III. SFÂRȘITUL VIEȚII

Episcopul Emilian a păstorit la Caransebeș până în 5 aprilie 1996, când decedează prin atac cerebral, la Spitalul Județean din Timișoara. Făcuse anterior câteva băi din plante medicinale la Băile Herculane, fapt recomandat de un medic specialist

Este înmormântat în pronaosul Bisericii „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul” din Caransebeș, cu toate că dorința lui, exprimată mereu, se îndreapta spre ctitoria sa de suflet, Mănăstirea Râmeț din județul Alba. Mănăstirea datează din secolele XIV- XV, Episcopul Emilian implicându-se foarte mult în lucrările de renovare și pictură. Poate în viitor își va continua somnul de veci, la Râmeț, iar Episcopul Veniamin Nistor, cândva ultimul episcop de Caransebeș - dintr-o perioadă zbuciumată - va fi adus din Alba Iulia la Caransebeș, unde sunt înmormântați majoritatea ierarhilor acestei Episcopii istorice.

Despre smeritele roade ale slujirii Ierarhului Emilian au grăit cele trei zile de priveghere (5-8 aprilie) în care mii de credincioși din tot cuprinsul Episcopiei Caransebeșului și din alte colțuri ale țării s-au perindat prin fața catafalcului, cu trupul neînsuflit al vlădicului săvârșit din viață, pentru a-i aduce un ultim omagiu. Preoții eparhiei au oficiat neîntrerupt ritualul de priveghere, iar serviciul funerar s-a făcut în prezența unei mari mulțimi de preoți, călugări și credincioși. Au participat un număr însemnat de ierarhi și reprezentanți ai autorităților de Stat²⁸.

În alocuțiunile rostite, vorbitorii au relevat portretul religios-moral al Episcopului

Emilian, fiind evidențiate calitățile sale, precum: dragostea de neam și țară, jertfa pentru apărarea credinței străbune, chibzuința și înțelepciunea, spiritul de fin observator al psihologiei umane, vrednicia în lucrarea pastoral-misionară etc... Întreaga asistență a ascultat cu emoție mesajul Patriarhului Teoctist, care a ținut astfel să împărtășească doliul preoților, călugărilor și credincioșilor Episcopiei Caransebeșului²⁹.

Astfel și-a încheiat vasta activitate, acela care, după cum singur mărturisea, a crescut la umbra Bisericii, „în mireasma tămâiei, cu colț de prescură presărată cu greutăți, cu necazuri, cu înfrângeri și cu izbânzi”³⁰; lăsând în urma sa firmituri ale bucuriei date de carte, și Hristos, începuturi din a căror splendoare ne ospătăm cu toții. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

De menționat și faptul că în anul 2011, 5 aprilie, s-au împlinit 15 ani de la trecerea la Domnul a Preasfințitului Emilian Bîrdaș, iar în același an, 23 noiembrie, s-au împlinit 90 de ani de la nașterea vrednicului de pomenire. Iar în data de 28 ianuarie (2014), la reședința episcopală din Caransebeș, a avut loc o ședință a Permanenței Consiliului eparhial sub președenția Preasfințitului Lucian,

²⁸ Pr. Nicolae Morar, *Despărțire de Episcopul Emilian*, în *Altarul Banatului*, Nr.4-6, 1996, p. 3.

²⁹ *Ibidem*, p. 5.

³⁰ Redacția, în *M.A.*, Nr. 9-10, 1973, p. 899.

Episcopul Caransebeșului, și cu participarea membrilor Permanenței. În acest sens, s-a aprobat ca în anul 2014 să se omagieze în episcopie, următoarele evenimente: 20 de ani de la reînființarea episcopiei, 80 de ani de la instalarea episcopului Vasile Lăzărescu în Eparhia Caransebeșului și comemorarea a 100 de ani de la începerea Primului Război Mondial. Cu acest prilej s-a aprobat emiterea unei circulare, pentru a se oficia în fiecare parohie o slujbă de pomenire pentru episcopul Emilian Birdaș. În anul 2014, am omagiat 20 de ani de la reînființarea episcopiei. Astfel că, Sâmbătă, 5 aprilie, a fost comemorat la Caransebeș, în biserica „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul“, împlinirea a 18 ani a trecerii la cele veșnice, a vrednicului de pomenire, Emilian Birdaș, episcop al Caransebeșului între anii 1994-1996. În aceeași zi, în grădina Centrului Eparhial din Caransebeș, în amintirea episcopului Emilian Birdaș, primul ierarh de la reactivarea Episcopiei Caransebeșului, care obișnuia să-și întâmpine oaspeții la umbra unui nuc bătrân, a fost plantat un astfel de arbore, de către Preasfințitul Părinte Episcop Lucian, împreună cu Domnul Ion Marcel Vela, primarul municipiului Caransebeș.

Spunea Preasfințitul Lucian, legat de episcopul Emilian Birdaș, că: „*Este singurul episcop din secolul al XX-lea care a rectitorit două episcopii istorice. În 1975 rectitorește Eparhia, Episcopia Bălgăradului – Episcopia Alba Iuliei – și în 1994 rectitorește Episcopia Caransebeșului, care a fost desființată în 1949, înființată ca episcopie ortodoxă română prin instalarea primului episcop român Ioan Popasu, care a fost prieten și apropiat al Sfântului și Marelui Mitropolit Andrei Șaguna*”³¹.

Acum, la împlinirea a 20 de ani de la moartea episcopului Emilian Birdaș (5 aprilie 2016), a fost săvârșită slujba de pomenire a sa, de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei Andreicuț al Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei Sevciciu al Aradului și Presfințitul Episcop Lucian Mic al Caransebeșului, înconjuțați de Permanența eparhială, protopopii eparhiei, profesorii de teologie din oraș, studenții teologi, elevii seminariști, preoții din municipiu și un mare număr de credincioși.

CONCLUZII

Prezentul articol încearcă o sumară înfățișare a vieții și activității a Episcopului Emilian Birdaș, unul dintre ierarhii de vrednică pomenire, ai Episcopiei Caransebeșului. În chip firesc, atunci când răsfoiești vreuna din impunătoarele opere ale Episcopului Emilian Birdaș ai impresia unui dialog sincer care nu caută, decât în măsura unui politicos, să ascundă cutele vremii. Astfel, trăiești sub hegemonia unui simțământ al aproapei. De aceea, alcătuirea unei lucrări ca aceasta este o încercare grea și plină de provocări.

Studiul de față este doar o scurtă prezentare a celor mai importante momente din trecutul Episcopului Emilian Birdaș. Ioan, căci acesta era numele pe care îl primise la botez, a văzut lumina zilei în 23 noiembrie 1921. S-a născut în comuna Rohia, județul Maramureș, dintr-o familie de agricultori, Simion și Teodora. Și-a început studiile la Seminarul Monahal de pe lângă Mănăstirea Cernica, continuate apoi la Seminarul Teologic din Râmnicu Vâlcea, la

³¹ <http://www.episcopiacaransebesului.ro/rss/stiri.php> Consultat în 15 aprilie 2014, ora 15:09.

Seminarul „Nifon” și la Institutul Teologic din București, pe care l-a absolvit în 1952. În timpul studiilor a fost hirotonit protosinghel (1947), funcționând un timp ca preot la mănăstirea Călugăra-Oravița.

De-a lungul anilor a ocupat mai multe funcții: stareț al Mănăstirii „Martirii Neamului” din Baia de Arieș, responsabil al internatului Școlii de Cântăreți Bisericești de la Biserica Radu Vodă din București; a fost preot slujitor la Catedrala Patriarhală din București (1953-1957), vicar administrativ la Episcopia Romanului și Hușilor (1957-1963), superior al Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia (1963-1973); episcop-vicar la Arhiepiscopia Sibiului, cu titlul **Rășinăreanul** (1973-1975), perioadă în care s-a preocupat, cu precădere, de soluționarea problemelor pastoral-misionare din Harghita, Covasna și Mureș, contribuind la apropierea dintre confesiuni și etnii; episcop titular al Episcopiei de Alba Iulia (1975-1990); episcop-vicar la Episcopia Aradului (1990-1994).

Și-a închinat întreaga viață bisericii și culturii române. Ca episcop de Alba Iulia, a restaurat vechea biserică a Mănăstirii Râmeț, alături de care a construit o biserică nouă, denumită **Catedrala Munților Apuseni**; a contribuit la reconstruirea din temelii a unui număr de 72 de biserici ortodoxe, a reparat zeci de lăcașuri de cult și case parohiale.

În 1990 s-a retras din scaun, dar în același an Sfântul Sinod l-a ales arhiepiscop-vicar al Episcopiei Aradului; în 1994 a fost ales episcop al reînființatei eparhii a Caransebeșului, unde a activat până la moarte (1996).

S-a manifestat ca autor și editor: **Îndreptar Ortodox** (1977); volumul **Biserici de lemn monumente istorice din Episcopia Alba Iuliei** (1987); ediția criticată a **Noului Testament de la Bălgrad, din 1648** (1988); **Bucovana de la Alba Iulia din 1699** (1989); precum și două ediții din **Calendarul Românilui** (1995-1996).

A fost și autorul monografiilor: **Alba Iulia oraș bimilenar** (1975); **Satul Rohia și Mănăstirea Sfânta Ana din Țara Lăpușului** (1980); **Mănăstirea Râmeț, vatră de spiritualitate ortodoxă** (1981); **Pagini din istoria scaunului vlădicesc ortodox român din Alba Iulia** (1982); **Satul și mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului** (1994); **Din adâncuri de vreme** (1995).

Așadar, datorită existenței Episcopului Emilian Birdaș, ne aflăm într-o continuă luptă pentru un adevăr de credință și o tradiție, nădăjduind că nu vom fi *înecați de șirul anilor*, cum mărturisea Grigore Ureche. Privim spre trecut, ca spre acela prin care „*știm să prețuim prezentul și să făurim viitorul*”³², pășind „*pe aceeași linie ascendentă a iubirii și slujirii*”³³. Trăim „*având pilda înaintașilor noștri și înțelegând propriile noastre meniri*”³⁴.

³² P.S. Emilian Birdaș, *Cuvânt înainte, Îndrumări pastorale V*, Alba Iulia, 1981, p. 3.

³³ *Ibidem*.

³⁴ P.S. Emilian Birdaș, *Către cititori, Calendarul Românilui*, Esotera, București, 1995, p. 8.

BIBLIOGRAFIE

I. IZVOARE, LUCRĂRI ȘI STUDII:

- Biradaș , P.S. Emilian, în *Noul Testament*, Alba Iulia, 1988;
- Biradaș , P.S. Emilian, în *Bucoavna de la Alba Iulia din 1699*, Episcopia Ortodoxă Română de Alba Iulia, 1989;
- Biradaș , P.S. Emilian, în *Îndrumări pastorale V*, Alba Iulia, 1981;
- Biradaș , P.S. Emilian, în *Calendarul Românilui*, Esotera, București, 1995;
- Biradaș , P.S. Emilian, în *Îndrumări Pastorale II*, Alba Iulia , 1978;
- Biradaș , P.S. Emilian, *Din adâncuri de vreme*, Caransebeș, 1995;
- Biradaș , P.S. Emilian, în Broșura *O slujire pilduitoare pentru Biserică și Patrie*, Arad , 1994;
- Cornean, Nicolae, în *Monografia Eparhiei Caransebeș*, Caransebeș, 1940;
- Morar, Pr. Nicolae, *Despărțire de Episcopul Emilian*, în *Altarul Banatului*, Nr.4-6, 1996;
- Pană, Monahul Justin, *Viața monahală*, Mănăstirea „Izvorul Miron”, anul I, Nr. 3, Noiembrie, 1990;
- Păcurariu, Preot prof. dr. Mircea, în *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Institutul Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006;
- Păcurariu, Preot prof. dr. Mircea, *Dicționarul teologilor români*, Universul enciclopedic, București, 1996;
- Păunescu, Pr. Toma – Berciu, Prof. Ion, în *Îndrumări pastorale I*, Alba Iulia, 1977;
- Petru, Dr. Bona, în *Episcopia Caransebeșului*, Caransebeș, 1995;
- P.S. Lucian, *Episcopul Emilian Birdaș*, în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, Nr. 5-6, 2006;
- Redacția, *Alegerea și instalarea P.S. Emilian Birdaș ca episcop al Episcopiei Caransebeșului*, în *B.O.R.*, Nr. 7-12, București, 1994;
- Redacția, în *Mitropolia Ardealului*, Nr.9-10, 1973;
- Redacția, în *Mitropolia Ardealului*, Nr.1-3, 1976;
- II. SURSE DE INTERNET:
- <http://www.episcopiacaransebesului.ro/rss/stiri.php>